

MORA

101. "OXBACKEN I GRUVAN"

Ej inlöst

Tid: Nyare tid
Fyndår: 1983, oktober?
Fyndtyp: Okänd
Antal: 2 mynt

Fyndomständigheter

Mynten hittades "i mark som var blandad med kol" av Janne Kans, Öna.

Beskrivning

SVERIGE: U E, Stockholm, 1 öre km 1719 (1 ex); F I, Avesta, 1 öre sm 1750 (1 ex).

Referens: ATA; notis i Dala-Demokraten 13 oktober 1983.

102. SANDA

Dalarnas museum,
inv.nr 13 950

Tid: Vikingatid
Fyndår: 1977, våren-sommaren
Fyndtyp: Depåfynd*
Antal: 1.313 mynt
Slutmynt: Tyskland, Friesland, greve Egbert I? (1057-68)

*Bild plansch 2:1.

Fyndomständigheter

Under senvintern 1977 lät Mora kommun anlägga en vattenledning från ett nytt bostadsområde vid Sanda, Mora-Noret. Den 30 april hittade några pojkar drygt

ettundra mynt och några smycken i de uppgrävda jordmassorna. Med hjälp av AMS-anställd personal och under ledning av Rune Hermansson, Kulturarvet, Falun, utfördes under våren och sommaren en mycket noggrann efterundersökning.

Sammanlagt tillvaratogs 1.313 mynt (vikt 1.388 gram) och en mängd smycksilver (342 gram). Fyndets hela vikt är drygt 1,7 kg och är därmed den långt största bevarade depån av vikingatida ädelmetall som hittills hittats i Dalarna. Bland silverföremålen påträffades rester av näver och textil (jfr fynd nr 78 från Skälö i Järna socken). Efter beslut av Riksantikvarien betalades hittelön till de åtta pojkar som först observerade fyndet, Peter och Tomas Johansson, Lars Karlén, Jan, Peter och Tomas Norell, Gunnar Smitz och Jörgen Zachrisson.

Beskrivning

KALIFATET: samanid (905-41) (1 ex);

TYSKLAND: (919-1068), Saint-Dié (1 ex); Verdun (3 ex); Hattonchâtel (2 ex); Metz (7 ex); Epinal (1 ex); Marsal (1 ex); Trier (18 ex); Prüm (2 ex); Andernach (23 ex); Oberlothringen, myntort? (3 ex); Brügge (1 ex); Saint-Omer (1 ex); Thuin (1 ex); Brüssel (3 ex); Nivelles? (3 ex); Antwerpen (2 ex); Namur (6 ex); Dinant (3 ex); Lüttich 12 ex); Huy (9 ex); Maastricht (21 ex); Visé (7 ex); Aachen (1 ex); Köln (60 ex); Xanten (2 ex); Remagen (2 ex); Remagen/Andernach (4 ex); Duisburg (8 ex); Utrecht (5 ex); Deventer (50 ex); Groningen (13 ex); Tiel (33 ex); Stavoren (5 ex), Bolsward (2 ex); Dokkum (2 ex); Emden (7 ex); Jever (22 ex); Niederlothringen, myntort? (30 ex); Dortmund (6 ex); Soest (32 ex); Vreden (5 ex); Osnabrück (1 ex); Minden (5 ex); Stade (11 ex); Bardowick? (32 ex); Lüneburg (4 ex); Hildesheim (1 ex); Otto-Adelheid-pfennige (181 ex)*; Gittelde (10 ex); Magdeburg (14 ex); Halberstadt (3 ex); Quedlinburg (6 ex); Sachsen, myntort? (20 ex); Erfurt (14 ex); Fritzlar (5 ex); Würzburg (34 ex); Bamberg (10 ex); Mainz (85 ex); Worms (141 ex); Speyer (62 ex); Strassburg (36 ex); Villingen (2 ex); Ulm (1 ex); Esslingen (11 ex); Basel (3 ex); Zürich (3 ex); Konstanz (5 ex); Chur (4 ex); Schwaben, myntort? (5 ex); Regensburg (5 ex); Passau (1 ex); myntort? (14 ex);

*Bild plansch 2:2.

Mora forts.

ENGLAND: Ethelred II (978-1016), Crux (2 ex), Long Cross (5 ex); Helmet (2 ex), Last Small Cross (16 ex); Knut (1016-35), Quatrefoil (19 ex), Pointed Helmet (23 ex), Short Cross (10 ex); Harald I (1035-40), Jewel Cross (4 ex), Fleur-de-lys (6 ex); Hardeknut (1035-42), Jewel Cross (1 ex), Arm and Sceptre (1 ex); Edvard Bekännaren (1042-66), Pacx (4 ex), Radiate Small Cross (8 ex);

IRLAND: Sihtric (ca 994-1042) (1 ex);

ITALIEN: (1024-26) (2 ex);

UNGERN: Stefan I (1001-38) (1 ex);

SKANDINAVIEN: efterpräglingar av engelska mynt (ca 997-) 12 ex);

DANMARK: Knut (1018-35) (18 ex)*; Magnus den Gode (1042-47) (5 ex); Sven Estridsen (9 ex);

*Bild plansch 2:8.

SVERIGE: Anund Jakob (ca 1022-50) (1 ex);

PLATTAR: (9 ex).

Referens: ATA; DM inv.; NNÅ 1979-80 s. 220; Jonsson & Lindberger 1977; Duczko 1980; V. Hatz 1983 nr 25; CNS 16.1.8. 1979.

103. UTMELAND

SHM/KMK 374 M

Tid:	Vikingatid
Fyndår:	1788, våren
Fyndtyp:	Depåfynd
Antal:	Okänt
Slutmynt:	Tyskland, Lüttich (Liège), biskop Dietwin (1048-75)

Fyndomständigheter

Fyndomständigheterna beskrevs av kyrkoherden i Mora, Anders Svedelius, i brev till ledamoten av Vitterhetsakademien (senare riksantikvarien) Jonas Hallenberg den 19 oktober 1788. "Soldaten Johan Andersson Stadigs hustru med många små Barn och i mycken torftighet

var under sin mans bortovaro på arbete i begrep at i en ohäftad grusbacke gräfva sig en liten ny-jord till potatoes plantering; gräfningen skedde endast till nödig djuplek, men en sten mötte, som låg något djupare, och då hon ville göra den lös, feck hon först för spadan en hop murken näfver och blef derpå varse den lilla skatten som tycktes varit i en Linklut förvarad, omlagd med näfver, alt af ålder murkit; med spadan torde hon väl nog skadat de små penningarna men värre blefwo de brutne, klipte och hanterade af allmogen, som äntel. ville pröfva, om de voro af silfver, innan de kommi till min kunskap och lämnade i mina händer. Stället, där fyndet skedt, är den namnkunnige Utme-lands Byen, där Konung Gustaf I:s källare ännu med förundran kan visas, vid pass 30 steg från detta rummet, och 1/8 mihl från kyrkan... Recommenderar den fattiga hustrun till all möjel. belöning för sitt fynd; hon skattar sig olyckelig, at hon intet feck presentera det samma för Hans Maj:t sjelf under dess höga och nådigsta härvaro, då Hans Maj:t äfven täcktes besöka och nedstiga i förenämnde källare..." (citrat ur Schück).

Konung Gustav III besökte Dalarna år 1789. Svedelius hade inte räknat mynten men uppskattade vikten till mellan 6 och 7 lod (ca 80-90 gram). En annan akademi-ledamot, kanslirådet Jakob Engeström, gjorde ett urval av de mynt som "för acad:ns räkning förtjänste behållas, hvar- emot de öfriga som als ingen nytta eller uplysning syntes kunna medföra, ansågos böra upsmältas och i penningar förwand- las" (Vitterhetsakademiens protokoll 13 januari 1789).

I inlösen betalades 2 rdr 31 sk. 10 rst. Endast nio mynt är bevarade. För 37 mynt finns summariska uppgifter, för övriga mynt finns inga uppgifter alls.

Beskrivning

KALIFATET: ej närmare bestämt (1 ex);

TYSKLAND: (fler än 30 ex) (989-1075), Lüttich (1 ex); Maastricht (1 ex); Nieder- lothringen, myntort? (3 ex); Tiel (1 ex); Jever? (2 ex); sachsenpfennig (1 ex); ej bestämda (23 ex);

ENGLAND: Knut (1016-35) (6 ex); ej bestämda (5 ex).

Mora forts.

Referens: ATA; SHM/KMK inv.; Hallenberg 1804 s. 10; Hildebrand 1846 s. LXVIII; Trotzig 1936 s. 132; Schück 1943 s. 296f; Serning 1966 s. 165-67; G. Hatz 1974 nr 269; CNS 16.1.9. 1979.

104. ÖNA

Ej inlöst

Tid:	Vikingatid
Fyndår:	1704
Fyndtyp:	Depåfynd
Antal:	Okänt
Slutmynt:	Okänt

Fyndomständigheter

Den första mera utförliga fyndberättelsen om denna skatt ges av Abraham Hülphers, som berättar om en resa i Dalarna år 1757:

"År 1704 har Örns Per Andersson i Öna, som ännu lefwer, tillika med 2 andre drängar, funnit i Elfbredden, midt emot den så kallade degwallen, några större och mindre silfverpengar, hwilka warit brutne, men af Pregeln har man ej kunnat märka, om det warit Swenskt eller främmande mynt."

Beskrivning

Enligt Elias Brenner innehöll fyndet en mängd tyska och engelska mynt, utom den penning, präglad för Anund Jakob i Sigtuna (ca 1022-50), som beskrevs av Nils Keder redan 1706. Detta mynt är en efterprägling av en engelsk mynttyp, Pointed Helmet, som dateras till ca 1023-29. Närmare uppgifter om fyndets innehåll saknas.

Referens: Keder 1706 s. 59; Helenius 1722 s. 130; Brenner 1731 s. 269; Hülphers 1762 s. 185; Modeer 1796 s. 84; Liljegren 1830 nr 67; Hildebrand 1846 s. LXVIII; Serning 1966 s. 168; G. Hatz 1974 nr 398; CNS 16.1.7. 1979.

105. ÖNA

KMK dnr 296/86

Tid:	Nyare tid
Fyndår:	1986?
Fyndtyp:	Ensamfunnen
Antal:	1 jetong

Fyndomständigheter

Jetongen hittades i en vedklabb. Ägare till jetongen är Karin Bakken, Öna.

Beskrivning

OKANT URSPRUNGSLAND: jetong, S:t Georg, troligen slutet av 1800-talet.

Referens: KMK top.ark.